

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW
z dnia 17 lipca 1981 r.

w sprawie urlopów wychowawczych

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1990 r. Nr 76, poz. 454, z 1992 r. Nr 41, poz. 179;

Na podstawie art 186 §2 Kodeksu pracy zarządza się, co następuje:

§ 1.

1. Pracownica zatrudniona co najmniej 6 miesięcy może skorzystać z urlopu wychowawczego w wymiarze do 3 lat w celu sprawowania osobistej opieki nad swoim dzieckiem, najdłużej jednak do ukończenia przez nie 4 lat życia.
2. Do 6-miesięcznego okresu zatrudnienia, o którym mowa w ust. 1, wlicza się wszystkie poprzednie okresy pracy.
3. Z urlopu wychowawczego na zasadach określonych w rozporządzeniu może również skorzystać:
  - 1) pracownica, która przyjęła dziecko na wychowanie albo której sąd powierzył opiekę nad dzieckiem, oraz pracownica, która sprawuje osobistą opiekę nad dzieckiem męża albo wychowuje dziecko w rodzinie zastępczej,
  - 2) ojciec dziecka, jeżeli matka dziecka uprawniona do urlopu wychowawczego nie korzysta z tego urlopu i wyrazi zgodę na korzystanie z urlopu wychowawczego przez ojca; przepis stosuje się odpowiednio do małżonka pracownicy w wypadkach, o których mowa w pkt 1,
  - 3) ojciec lub inny członek rodziny dziecka, który - w związku ze śmiercią matki dziecka albo jej chorobą uniemożliwiającą sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem, stwierdzoną zaświadczeniem zakładu społecznego służby zdrowia, lub w związku z ograniczeniem bądź pozbawieniem matki dziecka władzy rodzicielskiej przez sąd opiekuńczy - sprawuje osobiście opiekę nad dzieckiem.
4. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o "pracownicy", rozumie się przez to osobę uprawnioną do urlopu wychowawczego bądź korzystającą z tego urlopu, a ilekroć jest mowa o "pracownicy samotnie wychowującej dziecko", rozumie się pracownicę stanu wolnego: pannę, rozwiedzioną i wdowę.
5. Urlop wychowawczy może być wykorzystany najwyżej w 4 częściach.

§ 2.

1. W razie stwierdzenia przez zakład społeczny służby zdrowia przewlekłej choroby, kalectwa lub opóźnienia w rozwoju umysłowym dziecka, wymagających sprawowania nad nim osobistej opieki przez pracownicę, może ona - po wyko-

- rzystaniu urlopu wychowawczego w wymiarze określonym w §1 ust. 1 - wystąpić o udzielenie jej dalszego urlopu wychowawczego w wymiarze do 3 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18 lat życia. Przepisy §1 ust. 5 oraz §3 ust. 1 zdanie 1-3 i ust. 2 mają zastosowanie.
2. W razie rozwiązania stosunku pracy z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19, Nr 10, poz. 59 i Nr 51, poz. 298), zwanej dalej "ustawą", pracownica może wystąpić o dalszy urlop wychowawczy równocześnie z wnioskiem o urlop wychowawczy, przewidziany w §1 ust. 1, lub później do czasu rozwiązania stosunku pracy.
  3. Przepis ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do pracownicy, która nie korzystała z urlopu wychowawczego określonego w §1 ust. 1.

§ 3.

1. Z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego pracownica powinna wystąpić co najmniej na dwa tygodnie przed wskazanym przez siebie terminem rozpoczęcia tego urlopu. Zakład pracy obowiązany jest udzielić pracownicy urlopu wychowawczego w terminie przez nią wskazanym. W razie późniejszego zgłoszenia wniosku urlop wychowawczy może być udzielony w terminie wskazanym przez pracownicę, jeżeli nie zakłóci to normalnego toku pracy zakładu. Z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego pracownica może wystąpić jeszcze przed zakończeniem urlopu macierzyńskiego.
2. Pracownicy zatrudnionej na podstawie umowy o pracę na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy udziela się urlopu wychowawczego nie dłużej niż do końca okresu, na który umowa ta została zawarta.

§ 4.

1. Zakład pracy nie może wypowiedzieć umowy o pracę po złożeniu przez pracownicę wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego, jeżeli termin rozpoczęcia tego urlopu przypadałby w czasie trwania stosunku pracy.
2. Rozwiązanie umowy o pracę nie może nastąpić w razie złożenia przez pracownicę wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego po wypowiedzeniu umowy przez zakład pracy, jeżeli termin rozpoczęcia tego urlopu przypadałby w czasie trwania stosunku pracy.
3. W razie wypowiedzenia lub rozwiązania umowy o pracę z naruszeniem ust. 1 i 2 pracownica może wnieść odwołanie od wypowiedzenia w trybie art. 44 Kodeksu pracy.
4. Jeżeli pracownica wystąpiła z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego po wypowiedzeniu jej umowy o pracę w takim czasie, że termin rozpoczęcia urlopu wychowawczego przypadłby po rozwiązaniu stosunku pracy, zakład pracy może udzielić na jej wniosek tego urlopu w terminie wcześniejszym, jednak na okres nie dłuższy niż do rozwiązania umowy o pracę.
5. Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się, jeżeli wypowiedzenie stosunku pracy następuje z przyczyn, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 2 ustawy. Zakład pracy na wnio-

sek pracownicy udziela urlopu wychowawczego, jeżeli termin rozpoczęcia tego urlopu przypadłaby w czasie trwania stosunku pracy.

§ 5.

1. Pracownicy korzystającej z urlopu wychowawczego przysługuje, z zastrzeżeniem §7, zasiłek wychowawczy:
  - 1) w okresie 24 miesięcy kalendarzowych, licząc od dnia zakończenia urlopu macierzyńskiego lub urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu wypoczynkowego przypadającego bezpośrednio po tych urlopach,
  - 2) do ukończenia urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres 36 miesięcy kalendarzowych, jeżeli pracownica sprawuje osobistą opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym przy jednym porodzie albo samotnie wychowuje dziecko,
  - 3) do ukończenia urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres 72 miesięcy kalendarzowych, jeżeli pracownica sprawuje osobistą opiekę nad dzieckiem, o którym mowa w §2.
2. W razie przyjęcia na wychowanie dziecka w wieku powyżej 1 roku 24-miesięczny okres uprawniający do zasiłku wychowawczego, określonego w ust. 1 pkt 1, liczy się od dnia, w którym zakończony byłby urlop macierzyński, jaki przysługiwałby pracownicy w razie urodzenia dziecka.

§ 6.

1. Zasiłek wychowawczy przysługuje w kwocie 512 000 zł miesięcznie.
2. Pracownicy samotnie wychowującej dziecko zasiłek wychowawczy przysługuje w kwocie 818 000 zł miesięcznie.
3. Kwoty zasiłku wychowawczego, o których mowa w ust. 1 i 2, podlegają okresowej waloryzacji:
  - 1) od dnia 1 marca - o procent wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w IV kwartale w stosunku do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w III kwartale ubiegłego roku kalendarzowego,
  - 2) od dnia 1 czerwca - o procent wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w I kwartale tego roku w stosunku do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w IV kwartale ubiegłego roku kalendarzowego,
  - 3) od dnia 1 września - o procent wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale w stosunku do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w I kwartale tego roku kalendarzowego,
  - 4) od dnia 1 grudnia - o procent wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w III kwartale tego roku w stosunku do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale tego roku kalendarzowego.
4. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w terminie do ostatniego dnia drugiego miesiąca każdego kwartału, wskaźnik waloryzacji oraz kwoty zasiłku wychowawczego.
5. Zasiłek wychowawczy przysługujący za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości $\frac{1}{30}$ zasiłku miesięcznego za każdy dzień.

6. Stawkę zasiłku wychowawczego przypadającą do wypłaty zaokrągla się do pełnego tysiąca w górę.
7. Prawo do zasiłku wychowawczego ustala się na okres do ostatniego dnia lutego, a jeżeli zasiłek jest wypłacany dłużej - na kolejne okresy roczne od dnia 1 marca do ostatniego dnia lutego roku następnego.
8. Przy ustalaniu prawa do zasiłku wychowawczego uwzględnia się przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie w ubiegłym roku kalendarzowym, ustalony według zasad określonych w załączniku do rozporządzenia.

§ 7.

1. Zasiłek wychowawczy nie przysługuje:

- 1) w razie korzystania z urlopu wychowawczego krótszego niż 3 miesiące,
- 2) jeżeli dochód na osobę w rodzinie jest wyższy od kwoty odpowiadającej wysokości 25% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce społecznej w roku ubiegłym, z zastrzeżeniem ust. 2,
- 3) jeżeli pracownica lub jej małżonek osiąga dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym lub podatkami dochodowym i obrotowym, chyba że dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył kwoty odpowiadającej wysokości 25% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce społecznej w roku ubiegłym, z uwzględnieniem ust. 2,
- 4) w razie umieszczenia dziecka w żłobku, zakładzie specjalnym, domu dziecka lub innej placówce opiekuńczo-wychowawczej albo w innych wypadkach zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem - od dnia zaprzestania opieki nad dzieckiem, z wyjątkiem czasowego pobytu matki lub dziecka w okresie do 6 miesięcy w szpitalu albo sanatorium,
- 5) w razie pobierania przez pracownicę emerytury lub renty inwalidzkiej,
- 6) w razie podjęcia w okresie urlopu wychowawczego zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w wymiarze przekraczającym połowę dotychczasowego wymiaru czasu pracy - od dnia podjęcia zatrudnienia,
- 7) w razie wykonywania w okresie urlopu wychowawczego pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, jeżeli dochód z tych tytułów przekracza miesięcznie kwotę przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce społecznej w roku ubiegłym, z uwzględnieniem ust. 3.

2. Zasiłek wychowawczy przysługuje, chociaż dochód na osobę w rodzinie przekracza kwotę, o której mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jeżeli kwota tego przekroczenia przypadająca na wszystkich członków rodziny nie równoważy kwoty zasiłku.

3. Zasiłek wychowawczy przysługuje bez względu na wysokość wynagrodzenia osiąganego w okresie urlopu wychowawczego za pracę wykonywaną przez:

- 1) pielęgniarki, położne i salowe na podstawie umowy zlecenia w stacjonarnej opiece zdrowotnej i stacjonarnej opiece społecznej w dni powszednie na zmianach popołudniowych i nocnych, a w niedziele, święta i dodatkowe dni wolne od pracy na wszystkich zmianach; przepis ten stosuje się do dnia 31 grudnia 1990 r.,

- 2) inne pracownice na podstawie umowy o pracę nakładczą lub w ramach zakładowych zespołów gospodarczych.
4. Pracownica pobierająca zasiłek wychowawczy jest obowiązana zawiadomić o okolicznościach, o których mowa w ust. 1 pkt 3-7.

§ 8.

1. Zasiłki wychowawcze wypłaca się z funduszy przeznaczonych na ubezpieczenia społeczne.
2. Zasiłek wychowawczy wypłaca na wniosek pracownicy zakład pracy, który udzielił jej urlopu wychowawczego, a jeżeli zakład ten nie jest upoważniony do wypłacania zasiłków z ubezpieczenia społecznego - właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.
3. Zasiłek wychowawczy wypłaca się miesięcznie z dołu, w terminach ustalonych dla wypłaty zasiłków rodzinnych.
4. W sprawach nie unormowanych rozporządzeniem, a dotyczących ustalania uprawnień do zasiłku wychowawczego, postępowania w sprawie tego zasiłku, jego wypłaty oraz zwrotu nieprawnie pobranych zasiłków, stosuje się odpowiednio przepisy o zasiłkach rodzinnych.

§ 9.

1. Pracownicy, która w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko lub przyjęła na wychowanie dziecko w wieku uprawniającym do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, zamiast zasiłku wychowawczego przysługuje zasiłek macierzyński na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Po wyczerpaniu zasiłku macierzyńskiego pracownicy przysługuje zasiłek wychowawczy na zasadach określonych w §5-8, z tym że w razie zbiegu prawa do dwóch zasiłków wychowawczych wypłaca się zasiłek wychowawczy korzystniejszy.
2. W razie urodzenia dziecka w czasie urlopu wychowawczego, o którym mowa w §2 ust. 1, pracownica może skorzystać z urlopu wychowawczego na młodsze dziecko bezpośrednio po wyczerpaniu zasiłku macierzyńskiego na to dziecko. Pozostałą część nie wykorzystanego urlopu wychowawczego na starsze dziecko pracownica może wykorzystać na zasadach określonych w §2.

§ 10.

W okresie urlopu wychowawczego pracownica:

- 1) zachowuje dla siebie i dla członków rodziny prawo do świadczeń zakładów społecznych służby zdrowia oraz prawo do zasiłków rodzinnych,
- 2) korzysta ze świadczeń z zakładowego funduszu socjalnego i mieszkaniowego na zasadach przewidzianych dla pracowników danego zakładu pracy,
- 3) zachowuje prawo do korzystania z ulgi taryfowej przy przejazdach kolejami,
- 4) może skorzystać z hotelu pracowniczego.

§ 11.

1. Zakład pracy może skierować pracownicę korzystającą z urlopu wychowawczego do szkoły średniej lub na studia wyższe, podyplomowe albo doktoranckie w trybie określonym odrębnymi przepisami. W takim wypadku pracownicy nie przysługują świadczenia przewidziane dla pracowników skierowanych do szkół lub na studia wyższe, podyplomowe albo doktoranckie, z wyjątkiem zwrotu kosztów przejazdu do siedziby szkoły (szkoły wyższej), jeżeli świadczenie takie jest przewidziane dla pracowników skierowanych do danego rodzaju szkoły lub na dany rodzaj studiów.
2. Pracownica korzystająca z urlopu wychowawczego może być na jej wniosek lub za jej zgodą skierowana przez zakład pracy na kurs podnoszący jej kwalifikacje zawodowe, odbywający się w miejscu zamieszkania, jak również poza miejscem zamieszkania, jeżeli kurs nie ma charakteru stacjonarnego.

§ 12.

1. Na wniosek pracownicy uprawnionej do urlopu wychowawczego lub korzystającej z tego urlopu zakład pracy, w którym jest ona zatrudniona, może zatrudnić ją w niepełnym wymiarze czasu pracy lub na podstawie umowy o pracę nakładczą albo umowy agencyjnej bądź umowy zlecenia lub umowy o dzieło.
2. Jeżeli zakład pracy, w którym pracownica jest zatrudniona, nie uwzględnił jej wniosku o zatrudnienie, o którym mowa w ust. 1, pracownica może w okresie urlopu wychowawczego podjąć takie zatrudnienie w innym zakładzie pracy, zawiadamiając o tym macierzysty zakład pracy.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli pracownica nie może podjąć pracy w macierzystym zakładzie pracy z przyczyn od niej niezależnych.
4. W razie zbiegu uprawnień z tytułu zatrudnienia wykonywanego na zasadach określonych w ust. 1 i 2 i uprawnień przewidzianych w rozporządzeniu dla pracownic nie zatrudnionych w okresie urlopu wychowawczego, przysługują uprawnienia korzystniejsze lub wybrane przez pracownicę.
5. Pracownica, która podjęła zatrudnienie w okresie urlopu wychowawczego, uzyskuje prawo do urlopu wypoczynkowego z tytułu tego zatrudnienia na zasadach określonych w art. 156 Kodeksu pracy w wymiarze, jaki przysługiwałby jej w tym czasie z tytułu zatrudnienia, w którym korzysta z urlopu wychowawczego.
6. Podjęcie przez pracownicę zatrudnienia w wymiarze przekraczającym połowę obowiązującego czasu pracy lub niezgodnie z warunkami przewidzianymi w ust. 2 stanowi podstawę dla zakładu pracy do odwołania pracownicy z urlopu wychowawczego.
7. Pracownica korzystająca z urlopu wychowawczego z tytułu zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy może podjąć zatrudnienie w wymiarze nie przekraczającym połowy jej dotychczasowego wymiaru czasu pracy.

§ 13.

1. W razie zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem pracownica obowiązana jest zawiadomić o tym zakład pracy w terminie nie przekraczającym 30 dni. Zakład pracy obowiązany jest zatrudnić pracownicę na warunkach, o których mowa w §17, w ciągu 30 dni od daty tego zawiadomienia.

2. W razie niezawiadomienia zakładu pracy o zaprzestaniu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem w terminie wskazanym w ust. 1 pracownica traci prawo do nie wykorzystanej części urlopu wychowawczego.
3. W stosunku do pracownicy, która nie zawiadomiła zakładu pracy o zaprzestaniu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem w terminie określonym w ust. 1, zakład pracy stosuje środki za nieprzestrzeganie dyscypliny pracy, przewidziane w Kodeksie pracy lub w innych ustawach bądź w przepisach wydanych na podstawie art. 298 Kodeksu pracy. Niedopełnienie przez pracownicę tego obowiązku nie uważa się jednak za porzucenie pracy.

§ 14.

Pracownica może zrezygnować z udzielonego jej urlopu wychowawczego:

- 1) w każdym czasie - za zgodą zakładu pracy,
- 2) po uprzednim zawiadomieniu zakładu pracy, najpóźniej na 30 dni przed zamierzonym terminem podjęcia pracy.

§ 15.

1. W okresie urlopu wychowawczego zakład pracy nie może wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z pracownicą, chyba że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownicy lub wypowiedzenie umowy o pracę następuje z przyczyn i na warunkach określonych w ustawie.
2. Okres, na który pracownicy udzielono urlopu wychowawczego, przypadający po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn określonych w ustawie, a także okres przerwy w zatrudnieniu odpowiadający okresowi urlopu wychowawczego, do którego pracownica byłaby uprawniona, gdyby stosunek pracy nie został rozwiązany z tych przyczyn, traktuje się jak okres urlopu wychowawczego w zakresie uprawnień przewidzianych w §5, 9 i 10 pkt 1 oraz w §19. W zakresie przewidzianym w §18 okres ten traktuje się jak okres urlopu wychowawczego - w wymiarze do 6 lat.
3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego ustalają i świadczenia te wypłacają były zakłady pracy, a po likwidacji zakładu pracy - oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.
4. W razie rozwiązania z pracownicą korzystającą z urlopu wychowawczego stosunku pracy z przyczyn określonych w ustawie, zakład pracy jest obowiązany stwierdzić w świadectwie pracy okres udzielonego jej urlopu wychowawczego. Jeżeli rozwiązanie stosunku pracy z powyższych przyczyn nastąpiło w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego pracownicy, zakład pracy - na żądanie pracownicy - jest obowiązany w świadectwie pracy stwierdzić ten fakt.

§ 16.

W razie odbywania przez pracownicę kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania pracownicy w okresie korzystania przez nią z urlopu wychowawczego, mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 53 §1 pkt 2 i art. 66 Kodeksu pracy.

§ 17.

Zakład pracy jest obowiązany zatrudnić pracownicę po zakończeniu urlopu wychowawczego na stanowisku równorzędnym lub na innym stanowisku odpowiadającym jej kwalifikacjom za wynagrodzeniem nie niższym od pobieranego przed tym urlopem.

§ 18.

1. Okres urlopu wychowawczego traktuje się - z zastrzeżeniem ust. 2 - jak okres zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym pracownica korzystała z tego urlopu.
2. Okresu urlopu wychowawczego nie wlicza się do okresu pracy:
  - 1) wymaganego do zajmowania określonego stanowiska pracy zgodnie z obowiązującym taryfikatorem kwalifikacyjnym lub innymi przepisami,
  - 2) przewidzianego w przepisach o zatrudnianiu absolwentów szkół wyższych,
  - 3) pedagogicznej, wymaganej od nauczycieli i wychowawców przy nabywaniu przez nich uprawnień przewidzianych w przepisach szczególnych,
  - 4) na stanowiskach asystenta i starszego asystenta w szkole wyższej.

§ 19.

Okresy urlopu wychowawczego w wymiarze nie przekraczającym 6 lat uważa się za okres równorzędny z okresem zatrudnienia w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz przepisów o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

§ 20.

1. Urlop wychowawczy trwający nie dłużej niż 1 miesiąc nie ogranicza uprawnień pracownicy do urlopu wypoczynkowego.
2. W razie korzystania z urlopu wychowawczego dłuższego niż 1 miesiąc pracownica nabywa z dniem podjęcia pracy prawo do urlopu wypoczynkowego za dany rok kalendarzowy w wymiarze proporcjonalnym do okresu pozostałego do końca roku, z zaokrągleniem w górę części dnia urlopu.
3. W razie rozwiązania stosunku pracy w okresie urlopu wychowawczego lub z jego upływem za wypowiedzeniem dokonany przez pracownicę lub na mocy porozumienia stron:
  - 1) pracownicy nie przysługuje prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu nie wykorzystanego urlopu wypoczynkowego przewidzianego za rok kalendarzowy, w którym stosunek pracy został rozwiązany, chyba że nabyła ona prawo do tego urlopu przed rozpoczęciem urlopu wychowawczego,
  - 2) pracownicy, która podjęła pracę w danym zakładzie pracy w ciągu 3 miesięcy od ustania poprzedniego zatrudnienia, przysługuje w tym zakładzie pracy prawo do urlopu wypoczynkowego na zasadach określonych w ust. 1 i 2, chyba że pracownica nabyła prawo do tego urlopu przed rozpoczęciem urlopu wychowawczego.

§ 21.

Do nauczycielek zatrudnionych w szkołach, w których organizacja pracy przewiduje ferie szkolne, oraz do nauczycielek akademickich objętych przepisami ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 187 i Nr 31, poz. 214, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 35, poz. 182 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 197 i 198 i Nr 36, poz. 206) oraz ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385), zwanych dalej nauczycielkami, przepisy rozporządzenia stosuje się ze zmianami wynikającymi z §22 do 24.

§ 22.

1. Z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego nauczycielka występuje do organu, który ją mianował lub zawarł z nią umowę o pracę.
2. Termin zakończenia urlopu wychowawczego powinien przypadać na dzień poprzedzający rozpoczęcie roku szkolnego.
3. Jeżeli jest to uzasadnione terminem zakończenia urlopu wychowawczego, jego wymiar i okres ulegają odpowiedniemu skróceniu, a na wniosek nauczycielki - odpowiedniemu przedłużeniu.
4. Wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego powinien być zgłoszony przez nauczycielkę co najmniej na miesiąc przed wskazanym terminem rozpoczęcia urlopu.
5. Przepisy ust. 2 i 3 nie mają zastosowania, jeżeli urlop wychowawczy został udzielony nauczycielce w wymiarze nie przekraczającym miesiąca.
6. Przepisy ust. 1-5 stosuje się odpowiednio w wypadkach przewidzianych w §1 ust. 5 i §2.

§ 23.

1. nauczycielka może zrezygnować z udzielonego jej urlopu wychowawczego:
  - 1) w każdym czasie - za zgodą organu określonego w §22 ust. 1,
  - 2) z początkiem roku szkolnego - po uprzednim zawiadomieniu organu określonego w §22 ust. 1 co najmniej na 3 miesiące przed zamierzonym terminem podjęcia pracy.
2. Zasady i terminy określone w ust. 1 stosuje się do nauczycielek w wypadku, o którym mowa w §13 ust. 1 zdanie drugie.

§ 24.

1. Nauczycielka nabywa prawo do urlopu wypoczynkowego z dniem rozpoczęcia ferii szkolnych (czasu wolnego od zajęć dydaktycznych), przypadających po zakończeniu urlopu wychowawczego; przepis §20 ust. 1 i 2 nie ma zastosowania.
2. Nauczycielce, która w związku z przejściem na urlop wychowawczy nie mogła wykorzystać przypadającego w okresie letnich ferii szkolnych urlopu wypoczynkowego, do którego nabyła prawo - termin zakończenia urlopu wychowawczego powinien przypadać na koniec zajęć szkolnych.

§ 25.

Przepis §22 ust. 1 oraz §23 ust. 1 pkt 1 stosuje się także do nauczycielek zatrudnionych w szkołach i w innych placówkach oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych oraz opiekuńczo-wychowawczych, w których nie są przewidziane ferie szkolne.

§ 26.

Przepisy §18 i 19 stosuje się od dnia wejścia w życie rozporządzenia także:

- 1) do pracownic, które w okresie od dnia 8 czerwca 1968 r. do dnia wejścia w życie rozporządzenia korzystały z urlopu bezpłatnego, udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek opiekujących się małymi dziećmi,
- 2) odpowiednio do pracownic oraz innych osób, które korzystały z urlopu bezpłatnego w okresie od dnia 8 czerwca 1968 r. do dnia wejścia w życie rozporządzenia, jeżeli w myśl rozporządzenia byłyby uprawnione do urlopu wychowawczego.

Załącznik do rozporządzenia
Rady Ministrów z dnia 7 lipca 1981 r.

**Zasady ustalania wysokości dochodu rodziny,
od którego zależy prawo do zasiłku wychowawczego**

§ 1.

1. Przy ustalaniu prawa do zasiłku wychowawczego uwzględnia się dochody małżonka pracownicy i dzieci pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym.
2. Przeciętny miesięczny dochód rodziny stanowi sumę przeciętnych miesięcznych dochodów poszczególnych członków rodziny, o których mowa w ust. 1.
3. Jeżeli członek rodziny osiąga dochody z różnych źródeł, przeciętny miesięczny jego dochód stanowi sumę przeciętnych miesięcznych dochodów z poszczególnych źródeł.

§ 2.

1. Dochód przypadający na jedną osobę w rodzinie ustala się dzieląc łączną kwotę przeciętnego miesięcznego dochodu małżonka pracownicy oraz dzieci, które pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym, przez liczbę członków rodziny: pracownicę, jej małżonka oraz dzieci i innych członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym.
2. Przez dzieci, o którym mowa w ust. 1, rozumie się:
  - 1) dzieci własne pracownicy, dzieci małżonka i dzieci przysposobione,
  - 2) wnuki, rodzeństwo oraz inne dzieci, których opiekunem prawnym została ustanowiona pracownica lub jej małżonek,
  - 3) dzieci przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej.
3. Przez innych członków rodziny, o których mowa w ust. 1, rozumie się osoby nie posiadające żadnych własnych dochodów i utrzymywane wyłącznie z dochodów rodziny, z którą pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym.
4. Za członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym uważa się także:
  - 1) małżonka przebywającego w domu pomocy społecznej, jeżeli za jego pobyt jest ponoszona odpłatność,
  - 2) dzieci, o których mowa w ust. 2, przebywające:
    - a) w internacie szkolnym lub domu studenckim,
    - b) w zakładzie specjalnym, domu dziecka lub innej placówce opiekuńczo-wychowawczej nie zapewniających całkowitej opieki dziecku.

§ 3.

1. Do dochodu rodziny, od którego zależy prawo do zasiłku wychowawczego, wlicza się:

1) wynagrodzenia uzyskiwane:

- a) w ramach stosunku pracy, w tym również spółdzielczego stosunku pracy oraz z tytułu umowy o pracę nakładczą,
- b) z tytułu umowy agencyjnej, zlecenia i na warunkach zlecenia, umowy o dzieło, z tytułu wynajmu pokoi gościnnych oraz z tytułu współpracy przy wykonywaniu tych umów - w wysokości stanowiącej podstawę opodatkowania podatkiem od wynagrodzeń lub podatkiem wyrównawczym,

2) dochody z tytułu:

- a) członkostwa spółdzielni, inne niż określone w pkt 1,
- b) działalności twórczej lub artystycznej podlegającej podatkowi od wynagrodzeń - w wysokości stanowiącej podstawę opodatkowania tym podatkiem,
- c) działalności gospodarczej, w tym również w zakresie wolnych zawodów w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym, oraz współpracy przy prowadzeniu takiej działalności,
- d) inne niż określone pod lit. c) dochody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym,

3) zasiłki z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, z wyjątkiem zasiłków porodowych, pogrzebowych i wychowawczych,

4) zasiłki z Funduszu Pracy,

5) emerytury i renty wraz ze wszystkimi wzrostami i dodatkami, z wyjątkiem dodatków rodzinnych i pielęgnacyjnych,

6) stypendia, z wyjątkiem wypłat za pozytywne wyniki w nauce,

7) zasiłki dla absolwentek szkół wyższych wychowujących dzieci,

8) alimenty i świadczenia z funduszu alimentacyjnego,

9) zasiłki stałe z pomocy społecznej.

2. Do dochodu rodziny nie wlicza się:

1) wynagrodzenia za pracę i zasiłków z ubezpieczenia społecznego, które pracownica otrzymywała przed rozpoczęciem urlopu wychowawczego,

2) wynagrodzenia i zasiłków z ubezpieczenia społecznego z tytułu pracy wykonywanej w okresie urlopu wychowawczego na podstawie umowy o pracę nakładczą lub w ramach zakładowych zespołów gospodarczych,

3) wynagrodzenia lub innych dochodów z tytułu zatrudnienia wykonywanego w okresie urlopu wychowawczego w ramach stosunku pracy - w wymiarze nie przekraczającym połowy dotychczasowego wymiaru czasu pracy pracownicy,

4) dochodów z tytułu działalności zarobkowej wykonywanej w okresie urlopu wychowawczego na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o dzieło - jeżeli dochody te nie przekraczają przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce społecznej w roku ubiegłym,

- 5) wynagrodzenia pielęgniarek, położnych i salowych za pracę wykonywaną w okresie urlopu wychowawczego na podstawie umowy zlecenia w stacjonarnej opiece zdrowotnej i stacjonarnej opiece społecznej w dni powszednie na zmianach popołudniowych i nocnych, a w niedziele, święta i dodatkowe dni wolne od pracy - na wszystkich zmianach; przepis ten stosuje się do dnia 31 grudnia 1990 r.
- 6) zasiłków:
  - a) dla członków rodzin żołnierzy i osób spełniających zastępczo obowiązek służby wojskowej, wypłacanych na podstawie przepisów o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b) na utrzymanie członków rodzin kandydatów na żołnierzy zawodowych, wypłacanych na podstawie przepisów o uposażeniu żołnierzy,
- 7) zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych oraz porodowych i pogrzebowych,
- 8) pomocy materialnej udzielanej przez państwo na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej,
- 9) alimentów świadczonych na rzecz członków rodziny nie pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym.

§ 4.

1. Za wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia w uspołecznionym zakładzie pracy uważa się składniki wynagrodzenia uwzględniane przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego zgodnie z przepisami o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, z tym że:
  - 1) uwzględnia się również:
    - a) składniki wynagrodzenia (premie, dodatki) o charakterze okresowym, które w myśl obowiązujących w zakładzie pracy przepisów o ich wypłacaniu przysługują w całości lub w części pod warunkiem nieopuszczenia przez pracownika pracy z powodu choroby,
    - b) dodatek transportowy (premię) dla pracowników Przedsiębiorstwa Państwowego "Polskie Koleje Państwowe",
    - c) wypłaty z funduszu załogi tworzonych z zysku do podziału,
    - d) wypłaty z nadwyżki bilansowej w spółdzielniach,
    - e) honoraria,
    - f) świadczenia w naturze lub ekwiwalent za te świadczenia,
    - g) świadczenia wyrównawcze wypłacane ze środków zakładu pracy pracownikom, którzy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej doznali stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu,
  - 2) nie uwzględnia się całkowitego wynagrodzenia za pracę: w niedziele, inne dni ustawowo wolne od pracy, a także w dodatkowe dni wolne od pracy.
2. Za dochód członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej uważa się dochód z tytułu pracy w spółdzielni i dochód za dostarczane produkty rolne oraz inne dochody członka spółdzielni i członków jego rodziny, osiągnięte w poprzednim roku obrotowym.
3. Za dochód z tytułu własności lub użytkowania indywidualnego gospodarstwa rolnego uważa się dochód ustalony w trybie art. 18 ustawy z dnia 15 listopada

1984 r. o podatku rolnym (Dz.U. Nr 52, poz. 268, z 1986 r. Nr 46, poz. 225, z 1988 r. Nr 1, poz. 1 oraz z 1989 r. Nr 7, poz. 45, Nr 10, poz. 53, Nr 35, poz. 192 i Nr 74, poz. 443).

4. Za dochód z tytułu własności lub prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej uważa się dochód ustalony w myśl przepisów o podatku rolnym od dochodów z działów specjalnych produkcji rolnej.

§ 5.

1. Za wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia oraz pracy nakładczej w nie uspołecznionym zakładzie pracy uważa się wynagrodzenie w wysokości stanowiącej podstawę opodatkowania podatkiem od wynagrodzeń lub podatkiem wyrównawczym.
2. Dochód podlegający opodatkowaniu podatkiem dochodowym lub podatkami dochodowym i obrotowym przyjmuje się na podstawie oświadczenia.
3. Za dochód osoby współpracującej z osobą prowadzącą działalność zarobkową na własny rachunek uważa się kwotę stanowiącą podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne.

§ 6.

Jeżeli na cele ubezpieczenia społecznego jest przyjmowane wynagrodzenie zryczałtowane, wynagrodzenie takie przyjmuje się również przy ustalaniu dochodu rodziny.

§ 7.

Za wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia za granicą na podstawie oddelegowania lub skierowania do pracy uważa się wynagrodzenie w dewizach lub w dewizach i w złotych.